

Міністерство освіти і науки України
ДП «Київський Хореографічний Коледж»

Кафедра хореографії
(КХ(БЗ) 41/4)

Дипломний проект

На тему
«Жіночий аспект свята Івана Купала»

Студента 4 курсу
Кафедри хореографія
форма навчання заочна
**Кецман Валентина
Вікторівна**
Викладач Шляхтич
Олеся Сергіївна

Київ 2024

Зміст

Вступ.....	3
1.Аналіз вокально-хореографічної композиції «Чарівна ніч».....	5
2.Філософський зміст «Свята Івана Купала».....	6
3.Образ «жіночності, магічної краси, тендітності та природи-стихіалій».....	7
4.Концепція вокально-хореографічної композиції.....	9
5.Елементи постанови вокально хореографічної композиції.....	10
6.Мотивація вибору теми вокально хореографічної композиції.....	11
7.Творчій задум.....	12
7.1.Лібрето.....	12
7.2.Дійові особи.....	13
7.3.Задачі репетитора.....	14
7.4.Сценарно-композиційний план хореографічного твору, драматургічна будова.....	14
7.5.Архітектонічна будова, план сцени.....	15
7.6.Хореографічний текст: основна комбінаторика в вокально-хореографічній композиції....	16
7.7.Костюми.....	17
8.Висновок.....	20

Вступ

Актуальність теми : Свято Івана Купала є одним із найдавніших і найзагадковіших народних свят на теренах України та інших слов'янських країн. Це свято відзначається в ніч на 7 липня і символізує літнє сонцестояння, силу природних стихій та обрядовість, пов'язану з водою і вогнем. Основою цього свята є природа та стихійність. В свою чергу це все є аспекти, які з давна були аспектами природи матері, природи жінки, природи діви. Яка уособлює собою стихії води, лісу, землі та місячний аспект ночі Івана Купала.

Проблема: Корні свята Івана-Купала уходять в давнину, коли на теренах України існувало язичництво та у світогляді язичників вода та стихії природи уособлювали великий жіночий аспект. Який вічно перероджується та народжує нове життя. З приходом християнства це свято набуло нових аспектів у світі християнського світогляду, але ж це свято залишилось суто магічним та стихійним.

Об'єкт дослідження: Символи жіночої ніжності, тендітності, жіночого теплі в музиці та хореографії.

Предмет дослідження: Жінка- у природі, як прояв стихійності, ніжності, тендітності та великого народження у музиці та хореографії. Дослідження може охоплювати різні аспекти, пов'язані з цим предметом.

Мета: Вплив культури на свідомість сучасного українського народу. Метою може бути привернення уваги до ісконо української культури та спадщині у музиці та хореографії.

Завдання:

- Жіночий аспект у магії давньо українського свята Івана Купала. Освітлення жіночого образу в магічних обрядах під час свята.

- Ліричність та жіночність: Ліричність світосприйняття та шанування жіночності, як джерела життя і краси. Вокально хореографічна композиція може намагатися передати ліричний образ жінки через суто жіночу хореографію, яка на Україні несе в собі стриману лірику стихій природи та ярку техніку стихійності явищ природи; таких як вітер, водоспад та інші явища природи. Це може включати високотехнічні рухи, використання спеціальних ефектів та інші засоби для створення потужного враження від виконання.
- Поглиблення розуміння мистецтва: Вокально хореографічна композиція може ставити за мету показати глядачам, як музика, вокал та хореографія може впливати на почуття та емоції глядача. Це може включати демонстрацію музичних композицій різного настрою, а також розповідь про те, як вони створені та який ефект вони мають на слухачів.
- Відтворення історичного періоду: Вокально хореографічна композиція може ставити за мету відтворення народних вірувань та генетичного коду. Це може включати показ обрядових подій, костюмів, народних пісень, магічних висловлювань та магічних дій та інших елементів, що розкривають природу свята Івана Купала.
- Створення унікального досвіду для глядачів: Вокально хореографічна постановка може ставити за мету створити унікальний досвід для глядачів, що поєднує музику, вокал, хореографію та обрядові дії та вірування. Це може включати використання спеціальних ефектів, технологій та інтерактивних елементів, що дозволяють глядачам бути активними учасниками.

Методи дослідження: У дослідженні використано комплекс теоретичних та емпіричних методів, що включає: теоретичний аналіз літературних джерел; порівняльний аналіз методичних матеріалів, вивчення інформації в інтернеті, узагальнення.

Ступінь вивченості цієї теми : Існує безліч книг і досліджень про свято Івана Купала та обрядові дії цього свята.

1. Аналіз вокально-хореографічної композиції «Чарівна ніч»

Вокально-хореографічна композиція «Чарівна ніч»-це сучасна постановка, стилізація народної хореографії, що базується на народних віруваннях, символах, стихій природи та їх співіснування у житті народу. Вона була створена в 2020 році хореографами постановниками Владиславом Каплуновським та Валентиною Кецман. Постановка є прикладом того, як Вокально хореографічна композиція може поєднувати різні мистецтва - музику, танець, вокал та обрядові дійства.

Вокально хореографічна композиція починається зі сцени, вокально хореографічного нарису який відображає сцени природи на передодні магічної ночі. Дівчата під дивовижний вокал пускають в воду обрядові вінки бажаючи знайти свого судженого. Від цього моменту глядач переноситься до магічної ночі, коли розквітає цвіт папоротника, та дівчата та хлопці виконують магічні дії.

Одним з головних елементів вистави є вокал. Він виконується наживо та супроводжує початок дії на сцені. Вокал, музика та хореографія створює настрій, допомагає глядачеві краще зрозуміти почуття та емоції персонажів.

Танці додають динаміки виставі та роблять її більш насиченою.

Також важливою частиною постановки є візуальні ефекти та використання живої природи, а також абстрактні візуальні ефекти, які доповнюють і створюють незабутню атмосферу.

Загалом, вокально хореографічна постановка "Чарівна ніч" - це приклад сучасної народної стилізації. Вона поєднує в собі різні мистецтва та використовує сучасні технології для створення незабутнього театрального досвіду. Головні виконавці відіграли свої ролі добре, а вокал музика та танці створили динаміку та настрій. Візуальні ефекти доповнили та створили незабутню атмосферу. Вокально хореографічна постановка зможе зацікавити глядача та залишити враження на довгий час.

2. Філософський зміст Свята Івана Купала

Свято Івана Купала, що відзначається в ніч на 7 липня, має глибокі філософські корені, пов'язані з природою, космосом, людиною та її взаємодією зі світом. Це свято, яке поєднує в собі елементи язичницьких і християнських традицій, втілює різні символічні та міфологічні змісти, що відображають явлення людей про весь світ. Свято Івана Купала відзначається під час літнього сонцестояння, яке символізує пік сонячної активності та початок поступового скорочення дня. Це втілює ідею циклічності часу, тривалості природних явищ і оновлення життя. Люди святкують завершення одного циклу і початок нового, що відображає філософію постійного оновлення.

Ритуали свята, такі як стрибки через вогонь, купання у воді і збирання трав, підкреслюють тісний зв'язок людини з природою. Вогонь символізує очищення і захист, вода – життєву силу і відновлення, а трави – здоров'я і родючість. Ці елементи втілюють гармонію між природою і людиною, усвідомлюючи її залежність від природних сил і прагнення до збереження цієї гармонії.

Обрядова складова свята Івана Купала, особливо стрибки через багаття і пошук папороті-квітки, має глибокий символічний зміст. Стрибки через вогонь символізують духовне очищення від зла і негараздів, а пошук папороті-квітки – прагнення досягти незвіданого, знайти щастя і сенс життя. Це показує філософську концепцію пошуку істини і духу.

Свято Івана Купала також є соціальним ритуалом, що сприяє об'єднанню громади. Спільні обряди, пісні, танці та змагання зміцнюють соціальні зв'язки, створюють відчуття спільності та належності до певної групи. Це підкреслює важливість соціальної взаємодії та співпраці в житті людини.

Свято Івана Купала втілює синтез язичницьких і християнських традицій. Івана Купала (Івана Хрестителя) у християнстві асоціюють з водою і очищенням, що збігається з язичницькими обрядами. Це свято демонструє, як різні релігійні і філософські системи можуть співіснувати і взаємодіяти, створюючи багатошарові культурні феномени.

3. Образ «жіночності, магічної краси, тендітності та природи-стихіалій»

Свято Івана Купала є яскравим втіленням образу жіночності, магічної краси, тендітності та природних стихіалій. Цей образ формується через численні обряди, символи та народні традиції, які підкреслюють особливу роль жінки у зв'язку з природою та магією.

Жіночність- Вінки з квітів: Плетіння вінків є однією з найголовніших традицій свята. Дівчата збирають різноманітні польові квіти та трави, з яких створюють вінки. Ці вінки є символом жіночності, краси, молодості та чистоти. Вони також мають магічне значення, оскільки вважається, що вінки можуть привернути кохання та щастя.

Купальські пісні: Народні пісні, що виконуються на свято, часто оспівують красу дівчат, їхню ніжність і чарівність. У цих піснях передаються ідеали жіночої краси та граційності, які асоціюються з природою.

Магічна краса: Ворожіння: Одним із центральних елементів свята є ворожіння, яке здійснюють дівчата. Вони пускають вінки на воду і спостерігають за їх рухом, вгадуючи своє майбутнє. Ці ритуали додають елемент магії, підкреслюючи здатність жінок взаємодіяти з магічними силами природи.

Купальські вогні: Вогонь є важливим елементом свята, який символізує очищення та захист. Стрибки через вогонь виконуються в парах, що символізує єднання чоловічого і жіночого начал. Вогонь також надає святі особливої атмосфери та магічного сяйва.

Тендітність- Нічні обряди: Багато обрядів свята проводяться вночі, що додає їм таємничості та чуттєвості. Світло місяця, зірки та вогнища створюють особливу атмосферу, в якій тендітність і краса дівчат підкреслюються природним освітленням.

Вода і рослини: Вода, як символ чистоти і життя, є важливим елементом обрядів. Дівчата купаються у водоймах, що символізує оновлення та очищення. Рослини, які використовуються у плетінні вінків та інших ритуалах, підкреслюють зв'язок жінок із природою та їх тендітність.

Природа-стихія: Образ Марени: Створення і руйнування Марени, яка часто робиться з гілок і квітів, символізує циклічність природи. Марена уособлює жіноче начало, природні стихії та родючість. Її знищення та відродження відображають природні цикли життя і смерті, зростання та відновлення.

Збирання трав: Важливим обрядом є збирання магічних трав, які використовуються для вінків та інших ритуалів. Вважається, що в ніч на Івана Купала трави набувають особливої сили, яка передається дівчатам, підкреслюючи їх зв'язок із природою.

Свято Івана Купала відображає глибокий зв'язок жіночого образу з природою, його магічну красу та тендітність. Ці елементи роблять свято особливим, багатим на символіку та обряди, які підкреслюють важливість і чарівність жіночності в українській культурі.

4. Концепція вокально-хореографічної композиції

Сюжет: "Чарівна ніч" описує природньо стихіальні та магічно культові події на передодні та під час ночі на Івана. Протягом композиції розкриваються магічні події, які відбуваються під час ночі Івана Купала, під час цього виконавці показують взаємодію чоловічої та жіночої природи, взаємодію вогню та води та прагнення знайти цвіту-папороті, який неймовірно є стежинкою до магії кохання.

Атмосфера і візуальний стиль композиції "Чарівна ніч" можуть бути створені такими способами:

Темрява і світло: Постановник може використовувати світло та тіні, щоб створити контрастну атмосферу. Візуально це може бути відображено шляхом використання протиставлення яскравого освітлення для сцен з моментами яскравих подій в обрядах та народних гуляннях(хоровод) та темних, затемнених областей для показу магічних моментів.

Символіка та метафори: Постановник може використовувати символіку та метафори, щоб підкреслити основні теми твору. Наприклад, можна використовувати образи вогню, води, магічних рослин, обрядових малюнків у хореографії, щоб відображати символіку сонця, місяця, ворожіння та присутності з фізичним світом паралельних світів.

5. Елементи постановки вокально хореографічної композиції

Вибір артистів Постановник формує команду артистів, вибирає головного героя та інших персонажів відповідно до вимог сценарію.

Сценографія та декорації: Постановник обирає відповідні локації та сценографію, щоб відтворити атмосферу свята Івана Купала

Костюми та грим: Постановник співпрацює з художником по костюмах та визначає стиль костюмів, який відповідає характеру події, настрою та персонажам. Грим також може використовуватись для створення відповідного образу героїв, зокрема, можуть бути використані символічні елементи, що підкреслюють їхню роль у композиції.

Музика та звуковий супровід: Постановник у співпраці зі звукорежисером створює вокально музичний матеріал який допомагає підкреслити настрій та емоції подій. Звуковий супровід може включати звукові ефекти природи, для створення підходящої атмосфери.

6. Мотивація вибору теми вокально хореографічної композиції «Чарівна ніч»

Вибір теми вокально-хореографічної композиції «Чарівна ніч» є захоплюючим і багатограним рішенням, яке має кілька важливих мотиваційних аспектів.

Ознайомлення та духовне занурення дітей та молоді у культурну спадщину та збереженням традицій як маркер генетичного коду українського народу: - Свято Івана Купала є важливою частиною української культурної спадщини. Вибір цієї теми дозволяє зберегти і популяризувати народні традиції, обряди і ритуали, передаючи їх новому поколінню через мистецтво.

7.Творчий задум

1)лібрето

Лібретто для вокально-хореографічної постановки «Чарівна ніч

Дія перша: Літній світанок

Сцена 1: Пробудження природи.

Вокал.

Дія: Дівчата виходять на сцену, символізуючи розквіт природи на передотні магічної ночі. Вони одягнені в легкі весняні сукні, прикрашені квітами. Навколо них розпускаються квіти, зеленіє трава, співають птахи. Дівчата танцюють легкий, радісний танок, символізуючи розквіт сонця.

Сцена 2: Плетіння вінків

Музика

Дія: Дівчата збираються разом і починають плести вінки з квітів і трав. Вони співають обрядові пісні розповідаючи про свої мрії та надії на майбутнє. Та за допомогою хореографічних малюнків і рухів створюють атмосферу плетіння вінків. Кожен вінок символізує бажання та надії дівчини на щасливу долю.

Дія друга: Підготовка до свята Івана Купала

Сцена 3: Хлопці і шаблі

Музика

Дія: На сцену виходять хлопці, одягнені в народні костюми, з шаблями в руках. Вони уособлюють народження енергії сонця танцювальною композицією з шаблями, демонструючи силу, спритність і хоробрість. Танок символізує підготовку до свята, де хлопці показують свою мужність і силу захисників.

Сцена 4: Магічне вогнище

Музика

Дія: Споконвічна причина усього в світі, яка уособлюється солісткою починається народження магічного вогню. Активна чоловіча енергія воїнів та захисників. Напруга росте, вогонь розквітає, набирає сили У цей кульмінаційний момент на сцену, як символ рівноваги, з'являються дівчата. Хлопці і дівчата збираються разом навколо великого вогнища. Вогонь символізує очищення, захист від злих духів та початок нових починань.

Дія третя: Кульмінація свята Івана Купала

Сцена 5: Велике очищення магічним вогнищем

Музика

Дія: Хлопці і дівчата уособлюючи дві стихії природи об'єднуються навколо магічного вогнища. все змішується та переплітається та народжується нове життя з надією на краще на мир, красу та рівновагу і єдність між чоловічим та жіночим.

Сцена 6: Розквітання квітки-папороті

Музика

Дія: Міфічна папороті-квітка, яка розквітає лише в ніч на Івана Купала Вона є символом пошуку щастя і духовного прозріння. Також символізує перемогу над темними силами. Це уособлює боротьбу добра зі злом, світла з темрявою та палке кохання.

2) Дійові особи

Хлопці- воїни, носії символу мужності та вогняної сили.

Дівчата тендітні та ніжні, як символ ніжної природи та мудрості водної стихії.

Солістка Дівчина, яка символізує споконвічну енергію великого початку усього та символ квітки-папороті розквітаючої мудрої Софійності.

3) Задачі репетитора

Насамперед це образи, треба донести суть. Глибоке розуміння символіки.

Репетитор повинен добре розуміти символіку кожного образу і передати її учасникам. Це включає вивчення історичних, культурних та магічних аспектів свята Івана Купала.

Важливо, щоб учасники відчували емоції своїх персонажів і передали їх через рухи, вокал і хореографію. Репетитор має створити атмосферу, де учасники можуть глибоко зануритися в свої переживання та відчуття цього обряду.

Звичайно техніка виконання та музичність. Артисти мають додавати і продумувати власні відчуття даного їм образу у танці. Репетитор має уважно слідкувати за чистотою виконання танцювальних па, зуміти розкрити у виконавцях творчий підхід і зважити їх думку на рахунок відчуття образу, характеру хореографії і скорегувати, та направляти артистів у найкращому акторському і пластичному виконанні хореографії.

4) Сценарно-композиційний план хореографічного твору: драматургічна будова

Експозиція: Хореографічна постановка «Чарівна ніч» не лише знайомить глядача з основними темами та персонажами, але й створює атмосферу, що сприяє зануренню в магію танця. Дівчата виходять на сцену з різних боків, несучи вінки з квітів і трав. Вони плавно рухаються, виконуючи танок, що символізує красу літньої природи і відродження. Їхні рухи легкі і граціозні,, відтворюючи саму природу.

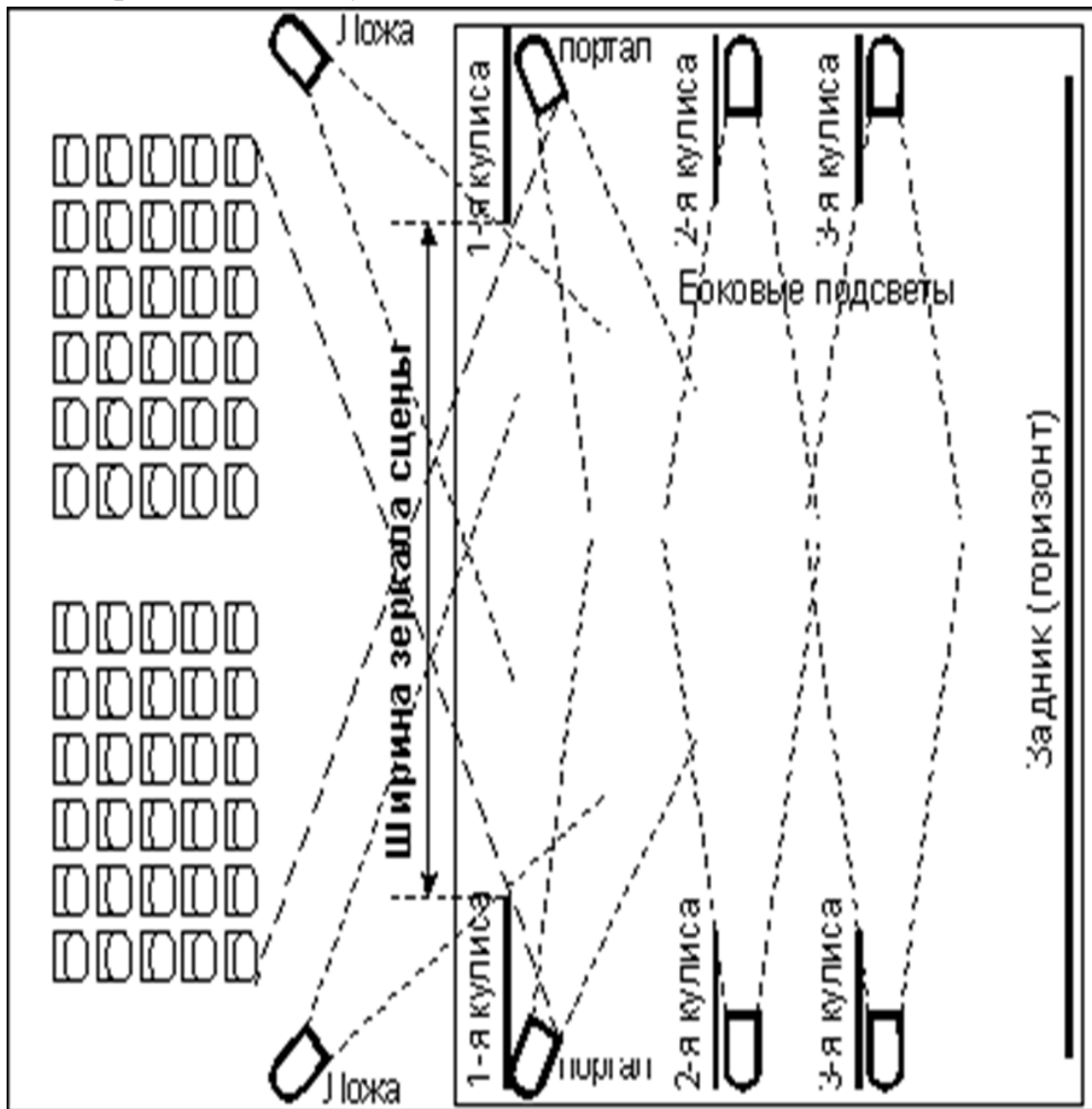
Зав'язка: Відтворює ігровий момент, який встановлює основний конфлікт і готує глядача до подальшого розвитку сюжету. Показується активність і напруженість підготовки до обрядів, підкреслює символіку свята та захоплює увагу глядача динамікою малюнків і хореографічними рухами.

Розвиток дії: Включає серію обрядових танців і ритуалів, де хлопці та дівчата взаємодіють через стрибки через вогонь та ворожіння на вінках, демонструючи свою мужність і спритність.

Кульмінація: . Поступово напруга зростає, коли хлопці знаходять міфічну папороті-квітку, що розквітає лише в цю ніч. Всі святкують цю подію.

Фінал: Розквітання міфічної папороті-квітки і є та подія, яка приносить радість і святкування для всіх учасників. Дівчата і хлопці об'єднуються в спільному танці, символізуючи єдність, гармонію і відродження. Вогнище горить яскраво, освітлюючи сцени радості і завершуючи магічну ніч, наповнену ритуалами і чудесами.

5)Архітектонічна будова: план сцени

б) Хореографічний текст: основна комбінаторика вокально хореографічної композиції.

Експозиція: (вихід Паганіні) 1-8 Sissone glissade grand assemble faille pas couru jete; 1-8 sissone (в лево) бег до діагоналі; 1-8 tombe pas de bourre glissade assamble pirouette; 1-8 ballote ballote tombe pas de bourre, ballote ballote tombe pas de bourre; 1-8 взяв скрипку; 1-8 arabesque glissade fouette balance tour de forse arabesque tombe; 1-8 tombee coupe jete, tombe coupe jete arabesque chasse saut de bacque .

Зав'язка: 1-8 arabesque faille pas chasse en attitude , 1-8 перехід через demi ronde в arabesque, 2 кроки + pas de chat; 1-8 tombe pas de bourre, tombe pas de bourre крок правою ногою на croise ліва підставляється до неї soutenu; 1-8 4 tours з 4 позиції (схід у 2 позицію вільну) крок правою ногою ліва йде за себе наче колом; 1-8 2 кроки в перед Tour chaine (4 оберти) 2 кроки в перед Tour chaine (4 оберти); 1-8 arabesque chasse saut de bacque tours в attitude; 1-8 4 кроки назад soutenu; 1-8 підходить до Паганіні

Розвиток дії: соло Вогнища три кроки назад повертається через ліве плече та робить tour de forse закынчує у 4 позиції; 1-8 tour en dd soutenu біжить по сцені, наче когось шукаючи; 1-8 виходить та зупиняє його; 1-8 вони роблять 4 кроки в перед і стає в позу arabesque; 1-8 tour lent переходячи в attitude; 1-8 з відти йде підтримка (партнер тримає дівчину однією рукою, а в неї шпагат в ногах) 4 оберти спустив і вони відтягнулись один від одного.

Кульмінація: 1-8 2 кроки soutenu passe правою ногою потім виходить назад по діагоналі переходячи soutenu; 1-8 крок на cruise правою ногою (закрите положення) ліва підставляється права переводиться назад так само в іншу сторону; 1-8 сприжка на ліву ногу права йде рондом за себе переходячи в tour в attitude; 1-8 два кроки назад 2 кроки tour de forse (як підхід) rond en l'air; 2 кроки soutenu 2 tombe pas de bourre (в право)

Фінал: (дівчата та хлопці) спільна комбінація 1-8 arabesque faille pas chasse en attitude , 1-8 перехід через demi ronde в arabesque, 2 кроки + pas de chat (як підготовка до наступної комбінації) , 1-8 releve на ліву ногу в позу ecarte вперед (руки у allonge) крок на праву ногу сценічне pas de bourre, (теж саме з іншої ноги), 1-8 Tour chaine (4 оберти) зупинка біля Вогнища (ігрова сцена) 1-8 pas de basque faille passé поза cruise 1-8 tour en de крок tombe arabesque 2 кроки soutenu.

7) Костюми

8. Висновок

Під час роботи над своїм проектом, я відкрила в собі нові можливості та вміння які раніше здавалися для мене чимось неосяжним. Взагалі коли на початку я задумувала цю роботу, були вагання, що ця тема дуже висвітлена в літературі та в хореографічних постановках. З'явилося велике питання: а що я хочу поставити, як і з якою музикою.

Саме свято Івана Купала є унікальним культурним явищем, що яскраво відображає ліричність, тендітність, магічність та жіночність образу. Ці характеристики виявляються через різноманітні обряди, пісні та символи, які надають святу особливого шарму та значення.

В своїй роботі я взяла за мету висвітлити жінку не тільки як учасницю магічного обряду свята, але і жінку, як сам магічний процес. Бо дівчата-виконавці в моїй роботі ніби один сплетений вінок, який уособлює своєю формою сонця, своєю сутністю елементи природи сплетені між собою, які рухаються по колу, ніби в ритуальному дійстві сонце поєднується з водою, як жінка єднається з чоловіком.

Свято Івана Купала має глибокий філософський зміст, який охоплює ідеї циклічності часу, єдності з природою, духовного очищення, соціальної єдності та синтезу різних культурних традицій. Тому я намагалась, щоб усі ці елементи зробили постановку не тільки як культурну подію, але і як засіб пізнання світу і самого себе. Таким чином, вивчення цих аспектів дійсно дозволяє нам не лише досягнути культурні та духовні цінності минулих поколінь, але й розкрити глибину та значущість нашого власного розвитку.